

Samlingsnamn: Sisab - Projekteringsanvisning Tillgänglighet

Samlingsversion: 8.0.0

Innehållsförteckning

Fil	Källa	Version
Ansvarsfördelning	sisab/sisab-metoder projekteringsanvisning- tillganglighet/ansvarsfordelning/ansvarsfordelning.partial.html	8.0.0
Förskolor	sisab/sisab-metoder projekteringsanvisning-tillganglighet/forskolor/forskolor.partial.html	8.0.0
Frångänglighet	sisab/sisab-metoder projekteringsanvisning- tillganglighet/franganglighet/franganglighet.partial.html	8.0.0
Funktionsvariationer och utformning	sisab/sisab-metoder projekteringsanvisning-tillganglighet/funktionsvariationer-och- utformning/funktionsvariationer-och-utformning.partial.html	8.0.0
Hjälpmedel	sisab/sisab-metoder projekteringsanvisning-tillganglighet/hjalpmedel/hjalpmedel.partial.html	8.0.0
Inledning	sisab/sisab-metoder projekteringsanvisning-tillganglighet/inledning/inledning.partial.html	8.0.0
Miljöbyggnad	sisab/sisab-metoder projekteringsanvisning- tillganglighet/miljobyggnad/miljobyggnad.partial.html	8.0.0
Nybyggnad	sisab/sisab-metoder projekteringsanvisning-tillganglighet/nybyggnad/nybyggnad.partial.html	8.0.0
Om- och tillbyggnad	sisab/sisab-metoder projekteringsanvisning-tillganglighet/om-och-tillbyggnad/om-och- tillbyggnad.partial.html	8.0.0
Utbildningsförvaltningen	sisab/sisab-metoder projekteringsanvisning- tillganglighet/utbildningsforvaltningen/utbildningsforvaltningen.partial.html	8.0.0

Filtitel: Ansvarsfördelning

Filversion: 8.0.0

Fil innehåll:

Ansvarsfördelning

Inom Stockholm stad har ansvarsförhållandet mellan SISAB och hyresgästerna reglerats så att ansvaret har flyttats över från hyresvärden till hyresgästen. Vid nybyggnadsförfarande projekteras full tillgänglighet enligt BBR och SISAB:s projekteringsanvisning. Vid ombyggnad kommer Utbildningsförvaltningen att särskilt beställa tillgänglighetsåtgärder enligt nivåer längre ned i detta dokument.

Med hänsyn till AFS 2023:12 så behöver projekten tillsammans med beställare och verksamhet tillsvidare överenskomma omfattning och nivå på frångänglighet.

Filtitel: Förskolor

Filversion: 8.0.0

Fil innehåll:

Förskolor

För förskolor kan stadsdelarna ställa ytterligare krav än de som ställs i BBR.

Filtitel: Frångänglighet

Filversion: 8.0.0

Fil innehåll:

Frångänglighet

Brandkonsulten ansvarar för frångängligheten, se även Brandanvisning. Avsteg enligt Brandanvisning.

Konsulter som berörs av frångänglighetsproblematiken är brand, arkitekt, landskapsarkitekt, tillgänglighet, V och E.

Övriga berörda konsulter möjliggör och samordnar att utrymning kan ske och att utrymme för säker utrymningsplats tillskapas.

Projekten kommer tillsammans med Utbildningsförvaltningen och stadsdelarna överens om omfattning och nivå på frångänglighet i respektive ombyggnadsprojekt. När tillgänglighetsåtgärder beställs och utförs medför detta automatiskt att frångängligheten också måste beställas och utföras.

I ett PM från SISAB daterat 2024-01-05 fastställs att Utbildningsförvaltningen alltid bör beställa utredning av behov av frångänglighetsåtgärder i samband med tillgänglighetsanpassningar för att kunna ta ett medvetet och väl underbyggt beslut om dessa ska genomföras eller ej. Ska lokalerna hyras ut utanför verksamhetstid **ska** utredning av frångängligheten beställas.

Vid nybyggnad och större ombyggnad utförs alltid säker utrymningsplats enligt Brandskyddsbeskrivning.

Filtitel: Funktionsvariationer och utformning

Filversion: 8.0.0

Fil innehåll:

Funktionsvariationer och utformning

Skol- och förskolelokalerna används av personer med flertalet funktionsvariationer. En lugn och harmonisk miljö med tydlighet där det finns plats för olika behov är en bra grund för de flesta elever även om särskilda anpassningar kan behöva göras för enskilda elever.

Tänk igenom val av material, gärna naturmaterial, och kulörval. Prioritera milda kulörer före vitt, grått, beige eller starka kulörer. Undvik större kontrast än 0,4 NCS för att uppnå ett harmoniskt intryck. WC-utrymmen planeras noggrant för att uppnå kontrast utan att det samtidigt blir för rörigt med alla sanitetsprodukter som ska finnas på den lilla ytan. Välj samma kulör för samtliga väggar, ljusa färger som kontrasterar mot vitt är att föredra.

Filtitel: Hjälpmedel

Filversion: 8.0.0

Fil innehåll:

Hjälpmedel

Enkelt avhjälppta hinder - HIN 3

Enkelt avhjälppta hinder är retroaktiva krav, viss tillgänglighet för funktionshindrade krävs även i publika utrymmen och platser där fastighetsägaren inte planerar ombyggnad eller tillbyggnad av andra skäl. Vid alla om- och tillbyggnader gäller att de enkelt avhjälppta hinder som finns ska undanröjas eller minskas enligt HIN.

Tillgänglighet till gemensamma platser – ALM 2

ALM, tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på gemensamma platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader, anger delvis högre nivåer än BBR. ALM är inte bindande för skoltomter (de utgör inte allmän plats) men SISAB har antagit ALMs föreskrifter och råd för tillgänglighet på tomt från skolgårdsingångar och parkerings- och angöringsplatser fram till entréer som ska vara tillgängliga enligt BBR. Skolgårdarna inom staden ska vara publika och behöver då leva upp till kraven inom ALM.

De lokaler och markutrymmen i skolor som berörs av HIN och ALM är:

- Angöring, parkering, gångvägar, entréer, passager etc. för att nå lokalerna.
- Rektorsexpedition, reception eller dylikt.
- Gymnastiksal och omklädningsrum.

- Aula/samlingssal och matsal.

Krav på hörslinga i samlingssal för min 50 pers enl. BBR.

Det som i nybyggda skolor kommer att benämnas samlingssal, oftast matsal ska förses med hörslinga. Se projekteringsanvisning El-telesystem

De lokaler och markutrymmen i förskolor som berörs av HIN och ALM är:

- Besöksentré
- Angöring, parkering, gångvägar för att nå besöksentrén.

Barnsäkerheten är viktigast, vilket även gäller vid entréer och grindar.

Stockholms stad

Se Stockholms stads *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2024–2029* för specifika krav inom staden. Framförallt punkt 1, rätten till utbildning, berör projekt inom SISAB. Även övriga punkter bidrar till att förbättra livskvalitet och inkludering för elever och personer med funktionsnedsättning som arbetar eller besöker SISAB:s lokaler och skolgårdar.

Programmet består av nio fokusområden:

1. Rätten till utbildning och få det stöd som behövs för att nå kunskapsmålen
2. Rätten till arbete och försörjning
3. Rätten att kunna ta del av den fysiska miljön och garanteras säkerhet vid kris
4. Rätten till ett fungerande boende
5. Rätten till information och kommunikation samt tillgång till ny teknik
6. Rätten till bästa möjliga hälsa
7. Rätten till individuellt stöd
8. Rätten till kultur och fritid
9. Rätten att delta i demokratin

Filtitel: Inledning

Filversion: 8.0.0

Fil innehåll:

Inledning

Information tillgänglighet

SISAB:s skolor och förskolor ska erbjuda en tillgänglig och inkluderande miljö för de som vistas där.

SISAB ska tillgodose tillgängligheten i Stockholm stads skolor och förskolor.

Projekteringsanvisning för tillgänglighet är styrande och ska ligga till grund för projektering vid om- till- och nybyggnation samt för skolgårdar.

Övriga projekteringsanvisningar som förtydligar kring tillgänglighetsfrågor är Akustik, Mark, Elsystem, Telesystem, Transportsystem (hissar m.m.) och Brandskydd. Andra faktorer som frångänglighet, orientering, ventilation material- och växtval påverkar också tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar.

SISAB har som ett komplement till dessa projekteringsanvisningar utarbetat *Goda exempel tillgänglighet*.

SISAB följer lagstiftning avseende tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga enl. BBR (Boverket), HIN (Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser) och ALM (Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader).

Nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga definieras i BBR 3:111 och dimensionerande mått för rullstol definieras i BBR 3:112. BBR 3:1 gäller alltid alla byggnader och tomter (3:146- 148 gäller enbart bostäder).

Tekniskt samråd

Kom ihåg att kontakta SISAB:s anvisningsansvarig för samråd. Detta skall ske i varje projekt i varje skede och dokumenteras av projektör. Vid frågor eller funderingar finns alltid SISAB:s specialister till hjälp

---

Filtitel: Miljöbyggnad

Filversion: 8.0.0

Fil innehåll:

Miljöbyggnad

SISAB projekterar all nyproduktion enligt Sweden Green Building Council:s system Miljöbyggnad, totalbetyg SILVER Council:s system Miljöbyggnad, totalbetyg SILVER. I vissa fall innebär Miljöbyggnads kriterier nya eller högre krav jämfört med SISAB:s anvisningar. T.ex. kan det ställas särskilda krav på beräkning och uppföljning. Kraven beror på vilken nivå (BRONS, SILVER, GULD) som valts för respektive indikator och vilken kriterieversion man arbetar med. Mer information om Miljöbyggnads kriterier och indikatorer finns på SGBC:s hemsida.

Se även SISAB:s Goda exempel *Miljöbyggnad på SISAB*.

Filtitel: Nybyggnad

Filversion: 8.0.0

Fil innehåll:

Nybyggnad

Vid nybyggnad av skolor och förskolor ska arbetet med tillgänglighet följa BBR. För publika delar (nivå 1 enl Utbildningsförvaltningens definition, se längre fram i dokumentet) ska handboken BYGG IKAPP, 7 utgåvan, från Svensk Byggtjänst användas som vägledning.

På Myndigheten för Delaktighets hemsida finns checklistor som kan användas för tillgänglighet. Kan användas vid ny- omoch tillbyggnad.

Filtitel: Om- och tillbyggnad

Filversion: 8.0.0

Fil innehåll:

Om- och tillbyggnad

Vid tillbyggnad av skolor och förskolor gäller BBR. Det gäller också vid större ombyggnad av skolor och förskolor men med de anpassningar som anges i BBR 1:22 och 3.5. Enkelt avhjälpa hinder ska undanröjas eller minska enligt BFS 2011:13 samt ändringsförfattning BFS 2013:9 - HIN 3.

Det tillkommer projektansvarig att tidigt i varje enskilt projekt avgöra om kriterier för ombyggnad uppfylls. Projektgruppen förhåller sig till beslutet och projekterar utifrån satta förutsättningar. Vid tveksamheter ska omfattningen utredas snarast så att projektgruppens arbete kan fortskrida.

Filtitel: Utbildningsförvaltningen

Filversion: 8.0.0

Fil innehåll:

Utbildningsförvaltningen

Utbildningsnämnden har sedan 2010 beslutat att utföra enkelt avhjälpna hinder i delar av skollokaler.

Skollokaler är arbetslokaler dit allmänheten inte har fritt tillträde och klassas inte som publika lokaler utifrån Boverkets definition. Utbildningsnämnden väljer att på egen ambition eftersträva HIN i delar av lokalerna dit vårdnadshavare/anhöriga har tillträde under skoltid för att exempelvis titta på en uppvisning, besöka rektor etc.

Så här skriver Boverket på sin webbplats om enkelt avhjälpna hinder:

Syftet med reglerna om tillgänglighet

Syftet med reglerna om tillgänglighet är att så många som möjligt ska kunna delta i samhället på lika villkor. Den byggda miljön ska kunna användas både av personer som har full rörlighet och personer som använder till exempel rullstol, rollator eller käpp. Även personer som har nedsatt syn, nedsatt hörsel eller nedsättning av andra orienteringsförmågor ska kunna använda den byggda miljön.

Enkelt avhjälptra hinder, HIN

Enkelt avhjälptra hinder ska åtgärdas, enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälptra hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (BFS 2013:9 - HIN 3). Reglerna i HIN gäller retroaktivt.

I ett PM från SISAB daterat 2024-01-05 fastställs att HKP i Utbildningsförvaltningens HIN-projekt ska placeras så nära entré som möjligt **utan** att detta medför biltrafik – och därmed risk för personsäkerhet – på skolgården. Avstånd entré och HKP kan därmed komma att överstiga 25 m.
